Як навчити дитину вирішувати конфлікти.

Більшість людей сходиться на думці, що конфлікти в нашому житті були, є і будуть. Кожна людина незалежно від своїх особистісних особливостей, професії, посади часом бере участь в конфлікті або її туди втягують, сама провокує його, або виступає в ролі рятувального кола. Конфлікти, звичайно, ускладнюють наше життя, але саме вони часто стають поштовхом до розвитку, примушуючи нас рухатися вперед, переглядати існуючий порядок (або безлад) речей, виводити на новий рівень наші взаємини. Життя без конфліктів зовсім прісне як їжа без солі і перцю.

Причини конфліктів різні. Це може бути і різнорівнева підготовка (він вчитися краще, він – гірше), і різне соціальне становище, гендерний/фізіологичний аспект (хлопчики і дівчатка; я-сильніший, ти – слабше), конфлікт з дорослими, який дитина переносить на дітей, як на більш доступний об'єкт, тощо.

Вміння вийти з конфліктної ситуації передбачає також застосування відповідної стратегії вирішення конфлікту. Який і

коли?

Почнемо зі стратегії уникнення. Ви бачите конфлікт, але не хочете вступати в конфронтацію. В результаті сторони продовжують конфліктувати, і кожна намагається домогтися своєї мети. Ця стратегія може бути використана в тому випадку, коли конфлікт примітивний (відійти в сторону).

Друга стратегія - пристосування до конфлікту. Коли одна з конфліктуючих сторін пристосовується до цілей та інтересів іншої, дійсно може встановитися штиль (поступка з боку одного з учасників).

Стратегія змагання. Її принцип - прагну до своєї мети, змагаючись з іншими і використовуючи всі засоби (намагайся зробити краще).

Звичайно, бажано, щоб дитина з початкової школи була навчена ділитися з батьками буквально всім, що з нею відбувається в школі. У сім'ї має бути відповідальний за дитячу відвертість. І коли дитина розповідає про щось проблемне, необхідно спрямовувати її до вирішення конфліктної

ситуації, обговорювати з нею можливу поведінку, слова, які вона може сказати кривднику, передбачити реакцію кривдника на ці слова і т. д. Але батькам не можна втручатися в перший же момент конфлікту.

У нас, на жаль, є такі ситуації, коли батьки починають розбиратися один з одним аж до рукоприкладства або кричать на чужих дітей. Не треба! Вчіть свою дитину шукати виходи, підказуйте. Але не лайте дітей за те, що у них знову виникли проблеми, а втручайтеся тільки тоді, коли ситуація виходить з під контролю.

Стиль поведінки, якої повинен дотримуватися дорослий, який спостерігає ситуацію сварки:

Правило 1. Не завжди слід втручатися у сварки між дітьми. Адже як у будь-якої іншої діяльності, можна навчитися вирішувати конфлікти тільки шляхом участі в них. Не заважайте дітям отримувати такий життєво важливий досвід. Проте бувають ситуації, коли невтручання дорослого може призвести до серйозних проблем для фізичного або емоційного благополуччя дітей. Так, якщо один з свариться значно молодше або слабкіше іншого учасника конфлікту і при цьому вони дуже близькі до з'ясування стосунків кулаками, то потрібно зупинити їх і постаратися перевести сварку знову в "мовний" русло. Те ж відноситься до ситуації взаємодії двох хлопців, один з яких традиційно виявляється переможеним у суперечці і змушений весь час поступатися. У цьому випадку, якщо ви не втрутилися протягом спору, то в одного з дітей може розвинутися боязкість і невпевненість у своїх силах і навіть у своїх правах.

Правило 2. Втручаючись у дитячий конфлікт, ніколи не займайте відразу позицію одного з дітей, навіть якщо вам здається очевидним, хто тут правий, а хто винен. Адже для дитини, яка веде себе неправильно, це зовсім не так просто. Тому ваш швидкий суд вона сприйме як несправедливість і упередженість, а значить, не стане продовжувати спілкування, в якому ви виступаєте арбітром. Намагайтеся об'єктивно розібратися в причинах конфлікту та його течії, тим більше що зазвичай дорослі бачать лише частину "айсберга", а ця надводна частина далеко не завжди дозволяє судити про справжні проблеми і вклад дітей в конфлікт.

Правило 3. Розбираючи конкретну ситуацію сварки, не прагнете виступати верховним суддею, визначаючи правих і винуватих і обираючи міру покарання. Краще не робити з особистих конфліктів аналог юридичного розгляду. Спробуйте привчити дітей до думки, що, хто б не почав сварку, відповідальність за подальший розвиток подій несуть завжди двоє. Тому, втручаючись у спілкування дітей, намагайтеся показати їм, як можна знайти спосіб виходу з важкої ситуації, який влаштував би їх обох. Робіть акцент не на "хто винен?", а на "що робити?". Направити в це русло увагу посварених і спраглих помсти хлопців часто допомагає почуття гумору. Якщо ви

пожартуйте і покажете ситуацію в кумедному світлі, то відразу помітите, як разом зі сміхом у дітей поступово змінюється їх емоційний стан.

Правило 4. Допомагаючи дітям вийти з конфлікту і звільнитися від накопичиної образи і злості, стежте за тим, щоб вони не переходили на особистості. Говорячи про те, що їх засмутило або обурило, вони повинні описувати саме дії і слова партнера, а не його фізичні або особистісні недоліки. Тобто припустимо, коли дитина скаржиться на те, що інший наступив йому на ногу або грубо відповів, але намагайтеся не допускати виразів типу: "Так він ведмідь клишоногий!" або "Він завжди такий нервовий

і грубіян!".

Правило 5. Якщо ви хочете допомогти врегулювати конфлікт між двома своїми власними дітьми, то докладіть зусиль, щоб у дітей не виникло відчуття, що одного з них (хто виявився не винен або чия вина менша) ви любите більше. Не забудьте вголос пояснити своїм дітям, що ви дуже любите їх обох, що б вони не зробили, і тому їх сварки дуже вас засмучують. Навіть коли ви вважаєте за потрібне покарати одного з хлопців, все одно нагадайте йому, що вам це неприємно, ви його дуже любите і сподіваєтеся, що він зрозуміє користь покарання і виправиться. Також подбайте про те, щоб у вашого єдиного сина або дочки не виникало сумнівів у фортеці родинних відносин, якщо вирішуєте конфлікт між дитьми і їх приятелями.